FELSEFE Sınıf-10

KONU FELSEFİ BİR METİN ÜZERİNDEN VARLIK TÜRLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Felsefi Bir Metin Üzerinden Varlık Türlerinin Sınıflandırılması

Varlık felsefesinde iki tür varlıktan bahsedilebilir. Bunlar real (gerçek) varlıklar ve ideal (düşünsel) varlıklardır.

Real (gerçek) Varlık: İnsan zihninden bağımsız olan, duyu organları ile algılanabilen, zaman ve mekânda olan varlıklardır.

Düşünsel (ideal) Varlık: Dış dünyada yer almayan, duyumsanamayan, insan zihnine bağlı olan varlıklardır.

Örnek bir metin üzerinden varlık türlerini ele alalım;

Küçük Prens, Antoine de Saint-Exupéry

Şu büyükler asıl sorulması gerekenleri sormazlar. Hangi oyunları severmiş, huyu nasılmış, konuşması nasılmış, kelebek koleksiyonu yapar mıymış diye sormazlar bile. ''Kaç yaşında?'' derler, ''Kaç kardeşi var?'' ''Kaç kilo?'' ''Babasının işi nedir?'' Bu türlü bilgilerle onu tanıdıklarını sanırlar.

Dersiniz ki:

''Kırmızı kiremitli güzel bir ev gördüm. Pencerelerde, saksılar, çatısında güvercinler vardı.'' Böyle bir evi bir türlü gözlerinin önüne getiremezler. Ama ''Yüz bin franklık bir ev gördüm.'' deyin, o zaman bakın nasıl:

''Aaa ne güzel bir ev!'' diye çığlık atacaklar. Aynı biçimde onlara deseniz ki:

''Küçük Prens'in gülüşü, sevimli oluşu, bir koyun isteyişi onun var olduğunu gösterir.'' Bunları deseniz de neye yarar? Nasıl olsa omuzlarını silkip size çocuk gözüyle bakacaklardır. Ama geldiği gezegenin Asteroid B – 612 olduğunu söylerseniz hemen inanırlar ve çok fazla bir şey sormazlar. Çok şey beklememelisiniz. Çocuklar büyükleri hoş görmeye alışmalıdır.

Soru: Metindeki hangi ifadeler gerçek varlık ile hangileri ideal varlık ile ilişkilendirilebilir?

Cevap: ''Kırmızı kiremitli güzel bir ev gördüm. Pencerelerde, saksılar, çatısında güvercinler vardı.'' Cümlesinde geçen saksı, güvercin, çatı, ev, kiremit gibi varlıklar duyu organlarımızla algıladığımız varlıklar olduğu için gerçek varlıklardır. Güzellik, sevgi gibi kavramlar ise ideal varlığa işaret etmektedir.

Soru: Küçük Prens'in büyüklerden yakınma sebebini varlık türleri açısından nasıl ele alabiliriz?

Cevap: ''Küçük Prens'in gülüşü, sevimli oluşu, bir koyun isteyişi onun var olduğunu gösterir. Bunları deseniz de neye yarar? Nasıl olsa omuzlarını silkip size çocuk gözüyle bakacaklardır. Ama geldiği gezegenin Asteroid B – 612 olduğunu söylerseniz hemen inanırlar…'' Küçük Prens burada, büyüklerin sadece gözle görülür olanlara değer vermesini, ideal olanı önemsememelerini eleştirmektedir.

SORULAR

1. Var olanlar genel olarak ikiye ayrılır: Kimi zihnimizden bağımsız olarak vardır ve insandan bağımsız olarak varlıklarını sürdürür. Kimi var olanların da varlığı zihnimize bağlıdır ve insan zihni olmadan bu tür var olanların varlığından söz edilemez.

Bu parçada açıklanan varlık türlerine uygun olan örnekler sırasıyla aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilmiştir?

A) Ağrı dağı- deniz kızı
B) Çam ağacı- Ege Denizi
C) Kaf dağı- peri
D) Papatya-kedi
E) Ruh-pi sayısı

Cevap: A

2. Berkeley görünüş ve gerçeklik ikilemi sorununu ele aldığında, varlığı algı yoluyla temellendirmek istemiştir. Dış dünyanın gerçekliğini zihin tarafından algılamayla temellendiren Berkeley için duyum ve deneyim dışında bir hakikatten söz edilemez. Ancak Berkeley'in aksini savunan görüşün argümanına bakılırsa "Benim göremiyor olduğum şeylerin var olma ve olmama olasılığı, aslında aynı doğruluk değerine sahiptir." Bu durumda tek tip bakış açılarından kaçınmak gerekir.

Parçaya göre eleştirilen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tek gerçekliğin ideal varlıklar olması
B) Gerçekliğin, salt algıya dayandırılarak açıklanması
C) Görünen ve gerçeklik ikileminin zihinsel bir yanılgı olması
D) Dış dünyanın gerçekliğinin reddedilememesi
E) Gerçeği algıya dayandıranların, metafiziği reddetmemesi

Cevap: B

3. "Var olan" denilince, yalnızca beş duyu organımızla algıladıklarımız akla gelmemelidir. Atomdan galaksilere, ruhtan Kaf dağına dek pek çok örnek gerçek dünyada yahut zihinde ayrı bir varlık alanına karşılık gelmektedir.

Bu açıklamada varlık hakkında anlatılmak istenen temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Olgusal olması
B) Fenomene karşılık gelmesi
C) Maddeden ibaret olması
D) Gerçek ve ideal olarak ayrılması
E) Yapısının değişmesi

Cevap: D